

v tako tesnem sorodstvu, da, ako bi si jih hotel iztrgati iz spomina, krvaveti bi morala mi duša in srce. —

In tako pričenem pri tebi prvej, ti blede sanjavo bitje, doli v skrajnem koncu tamnega koridora, pri tebi, Klara.

Kako dolgo je že temu! Bil sem še mladenič sedemnajstih let, ko se je necega dne oglasil mrtvaški zvonček z visocih lin in se je raznesel po malem našem mestecu glas: „gospa Marjeta je umrla!“

Vse je bilo h krati po koncu, tako mirne ulice, kjer je tekel tok vsakdanjega življenja, so zadobile h kratu nenavadno lice: ljudje so postajali in skrivnostno šepetali, zbirali se v gručice, stikali skupaj glave, podajali si roke in zmajaje z glavami se zopet razhajali.

Notri v tamni, črno zagrnjeni sobi pa je ležala na mrtvaškem odru „gospa Marjeta“.

Dvanajst belih sveč je gorelo okoli mrtvaškega odra. Vonjava cvetja, s katerim je bil, na posebno željo pokojnice, okrašen oder, bila je tolika, da ni bilo možno dihati in da so gorele sveče jako medlo od težkega zraka. Ljudje so hodili kropit, poklekovali molče, molili, hitro vstajali in odhajali zopet. Tu in tam je kdo postal, ozrl se gori v nepremično blede lice, zdihnil, zmajal z glavo in pošepnivi drugemu nekaj na uho, izginil.

Tudi jaz sem jo šel kropit, jedenkrat, — dvakrat, predno so jo dvignili z odra in nesli gori na naše krasno, romantično pokopališče . . . in, ko sem tako stal, zamaknjen v to lepo, belo lice, v te čudovite obrazne poteze, v katerih je še bivala vsa njena duša, zamišljena nad jedno najčudovitejših ženskih usod na zemlji, tedaj mi je drhtela duša v prebitki bolesti, tedaj nisem mogel verjeti, da je mrtva ona, ki je še nedavno gladila moje lice, marveč da samo spi, da spregledajo zopet oči, ki so bile še nedavno tako mило, tako sladko uprte v moje in pri katerem pogledu so se vedno zmocile od tajnostne solze, njene krasne, velike oči . . .

Potem pa mi je stopilo v spomin vse zlato življenje, katero mi je potekalo od prvega hipa, ko sem jo zagledal, pa do zadnjega trenutka, ko je ni bilo več k nam . . .

Kako pa je prišla prvikrat?

Prikazala se je, kakor se prikaže lepa, srebrna luna izza gore, ki očara srce vsakteremu, komur ni še zamrlo popolnoma.

Necega dne je prišla k nam, meni je bilo tedaj kakih osem let, z materjo sta nekaj govorili, pri tem pa je pogledovala v jednomer na me in, ako se še spominjam prav, je pri tem zarudevala in obraz jej je prešinjal nek vesel, radosten svit.

O čem sta govorili z materjo, ne vem, a poslej je prišla skoro slednji dan in ostajala po več ur pri nas. Čutil sem, da sta postali z materjo zelo prijateljici. Sedeli sta skupaj pri veliki javorovi mizi in šivali, pletli, vmes pa govorili veliko in prijazno, smijali se in tudi prepevali. Često pa sem moral hiti blizo jaz, bodisi, da sem si igral, ali se učil, bodisi, da sem poslanjal okolu njih, samo navzoč sem moral biti vedno. No, ni bila ežka naloga to za me, kajti reči moram, tako se mi je omilila, da sem jo začel ljubiti, kakor svojo drugo mater,

— ne, kakor mater, zato je bila premlada; kakor sestro, ali še nekaj družega, česar si nisem mogel raztolmačiti. Oj! kadar sem naslonil svojo kodrasto glavičico na njeno šumeče svilno krilo in je počivala njena mehka, čudno sladka roka na mojem lici, tedaj mi je prešinilo dušo nekaj tako nebeškega, da sem bil omamljen! Od dne do dne sem čutil, da me je objel nek od nje izvirajoči čar, ki je napolnil mojo dušo in telo z nekim novim, sladkim življenjem; — a vrhunec tega čaru je bilo njeno divno jasno okó.

O, to okó je bilo nepopisno!

Kako bi bilo možno opisati sploh ves čar, ki je izvirал iz njenega bitja? Vsaj mi je ostalo vse le v spominu, kakor neko sladko šumeče jezero, v čegar koprnečih valčkih odmeva vilinsko petje čeznaturnih bitij, njih smeh in mameče sanjarenje; — samo sredi tega čarobnega jezera je sijala jasna, solčna oáza, otok poln cvetja in labudjega petja in neminljive sreče . . .

To je bilo vselej v pomladi, v času sadnega cvetja in vonjave v mesecu majniku.

Konci naše hiše je bilo veliko, košato sadno drevo, ne vem je-li bila hruška, ali jablana, tako dolgo je že. Pod istim drevesom je bila okrogla miza, okoli nje pa leseni stoli. Ob tej mizi sta v dnevih cvetja in sence prozornega zelenja posedali moja mati in — ona. Včasih se jima je pridružila še kaka druga žena in to je bilo potem petje! — Jaz sem slonel v njenem naročji, ali pa ležal v travi in pil nebeške žarke njenih vedno na meni počivajočih očíj, ali pa sanjal o vonjavi sadnega cvetja, po katerih je grmel roj bučel.

Toda, veste-li, da se ti hipi popisati ne dajo? To je nekaj, česar ni zmožno nobenega človeka pero, to je nekaj, kar zabeležujejo v svoje dnevnikе angelji sreče in krilatci božji, sedeči na cvetji in rožnih oblakihi.

(Zvršetek pride.)

Kako so mislili in čutili veliki ljudje.

Čas leti včas kakor ptič in včas leze kakor črv; ali človek je le tedaj srečen, ko se ne zaveda, če čas mineva naglo ali polagoma.

Turgenjev.

Ambicioznost do časti in do slave je hvalevredna in svetu koristna, ker daje povoda, da ljudje mislijo in delajo velike in vzvišene stvari.

Guicciardini.

Le ena žalost je trajna in to je žalost, ki izvira od izgube posvetnega blaga. Čas, ki oblažuje vse druge žalosti, greni to le vedno bolj.

Labruyère.

Samčeva starost je najžalostnejša med vsemi; žrtev je, koja zahtevata narava in človeška družba za kazen njegovega egoizma.

V. Bersezio.

Ako je res, da je vsako naše veselje le kratko, večji del naših žalosti tudi ne traja dolgo.

Vauvenargues.

Ambicioznost prijema se rajši malih in neznatnih duš nego velikih, kakor ogenj, ki požiga bolj kože nego palače.
Chamfort.

Književnost in umetnost.

Nova opera. Skladatelj Kienzl je dovršil novo opero pod zaglavjem: „Don Chischiotte“ in drugo naslovljeno: „Vrnitev Bonaparteja“, autentični epos Rikarda Wagnerja, katerega rokopis je podpisan 15. decembra 1840. Wagner, ki je bival tedaj v Parizu, bil je globoko ganjen radi velikih ceremonij, ko so „prenesli pepel“. Pod temi občutki je napisal libreto; ker je pa pozneje menjal svoje politične ideje, ni mislil več na to, da bi delo uglazbil.

V Vjencu čitamo:

Um i srce. Vijenac priča i pripovijedaka za odrasliju mladež. Napisao Dragutin Jovan, zagrebački učitelj. S 3 slikami. 8° str. 188. Zagreb, 1897. Cijena 60 nč.

V tej knjigi so sledeče pripovedi: „Tajni su putovi božji“; „Samo sat života“; „Nenamiren račun“; „Ribar i vodenjak“; „San tvrđice“; „Andjco“; „Posljedice nepreza“; „Bakina priča“; „Bogat je, tko je zadovoljan“; „Vrtlar i njegova djeca“; „Kamate dobra djela“; „Dobra maćeha“; „Tko ustraje, taj se ne kaje“; „Dobrota je velika sreća“.

Vijenac piše, da je tem delom izbral pisatelj najkrasnije, najvzvišeneje momente vsakdanjega ljudskega življenja. Ljudje so narisani psihološki verno in točno, dejanja razvijajo se naravno, osobito se odlikujejo s prekrasnimi, uprav poetičnimi pointami.

Salonska knjižnica, izdaja in urejuje And. Gabršček v Gorici. Cena 1 gl. Prvi zvezek, ki izide te dni, prinese več novel in novelic.

Pierre Loti, znani francoski romanopisec je dovršil dramatiško delo, okoli katerega je delal delj časa. Drama ima štiri dejanja v šestih oddelkih. Imenovalo se bode po glavni junakinji Judith Renaudin.

Hercegovka. Ivan Rendić, dobro znani brvatski kipar, je izstavil pri tyrdki Schollian v Trstu doprni kip iz najfinejšega Kararskega mramorja, predstavljajoč Hercegovko divne lepote z izrazom žalosti — kip predstavlja — Hercegovino. Kip je posnet se spomenika, katerega je Rendić napravil za pravoslavno pokopališče, samo da na pokopališči Hercegovka spleta venec. Vendar tudi tako ni izgubilo delo prav nič onega čustva, katerega je umetnik navdahnil v presladki ta obraz. Značaj tega kipa je tako mogočen, tako živ, da gledaje, se ti zdi, da diha, poteze vse so preokusno estetične. Nežnost potez, ustvarjena z najfinejšo umetnostjo, je še povečšana po tem, kako jo je elegantno ogrnil z robcem, ki pokriva deloma glavo in po kodrih ki ji padajo na vrat gosti in mehki. Rendić je vedel navdahniti svoji Hercegovki vsjo čarobnost vzhodne lepote, globoko po čustvu, ženijalno in sijajno po tehniki.

Letno izvestje c. kr. obrtnih strokovnih šol (strokovna šola za obdelovanje lesa z javno risarsko šolo za umetno vezenje in čipkarstvo) v Ljubljani o šolskem letu 1896/97, Na svetlo dal c. k. direktor Ivan Šubic.

Liljan. List za omladinu i puk. Sadržaj 8. broja. 1. Zašto stara mama ne zna pisati, od Zlatice Belohlavek Korač. 2. Djačka koračnica. Spjevao Jakov Majnarić. 3. Knekinja Alemkinja (svršetak). Prof. M. Mikšić. 4. Mali Ivo. Spjevao Rudolf bar. Maldini. 5. Očeva slika. Preveo Jakov Majnarić. 6. Koliko je od zemlje do mjeseca. Pr. Jelica Belović. 7. Domovini. Spjevao S. A. Karabegović. 8. Japan. Priopćio Crnko. 9. Gusiač i nemoćni vojnik. Prev. Jak. Majnarić. 10. Majci. Spjevao A. Karabegović-Hasanbegov. 11. Jastrebi. Jelica Belović-Bernadzikovska. 12. U majčinu zagrljaju. Napisao A. Karabegović-Hasanbegov. Svaštice. — Naše slike: Franjo Bartuš. — Gradsko kupalište na Korani u Karlovcu. — Očeve i sinovlje godine.

Razno.

S potovanja.

Polje, vinograd, gore, morje,
Ruda, kupčija tebe redé.
Vodnik.

Da, res; ko bi imeli Angleži ali Nemci tako divno zemljo, kakor jo je Bog podelil Slovencem, to bi bilo reklame! Da bi oni imeli divno „gorenjsko stran“, in pa krasno Savinjsko dolino! Kako bi vabili z gostobesednimi vabili na Bled, na beloepska jezera, k Peričniku, v Vintgar, v Bohinj, v rodovitno Savinjsko dolino s temnimi gozdi, lepim poljem, belimi cerkvicami, bistrimi rekami!

No, tudi v Slovencih se vzbuja zanimanje za prekrasno to zemljo in nadejati se hočemo, da bode zanimanje čedalje večje in da bode Slovenec čedalje bolj podjeten. Res, v nas ni kapitala, vendar nekaj več ga je, nego se kaže svetu, ali Slovenec se boji za svoj denar. Čudno ni, kdor ima denarja, pomni morda še, kako je njegov ded, morda celo oče njegov skrbno prešteval „svitile tolarje“ ter jih hranil na dnu svoje skrbno zaprte škrinje; morda je videl, da je bil trdo prihranjeni denar vшит v dedovi ah očetovi obleki, morda zataknjen v postelji. . . . Zato pravim, ni čuda, ako se večina Slovencev še vedno takó boji za novce, katere si je prislužil ali podedoval, bojazen mu je, kakor je sedaj navada izražati se, „v krvi“. Zato pa vidimo, da je na vsakem imenitnem našem kraju boljša gostilna ali boljša trgovina v tujčevih rokah. Ta se pač ne boji, hrabro nastopa, še potrebno se mu ne zdi, da bi se priučil jeziku prebivalcev, med katerimi se je naselil; sè svojo prirojeno in priučeno ljubeznivostjo vabi tujce, prodaja dragó in — služi novce.

Zdravilišča in kopališča so po slovenskem vsa le v nemških rokah, po parkih in šetališčih so le nemški napisi ali vsaj na prvem mestu ni slovenskih; tako, da se ti zdi v takem zdravilišči ali hotelu, da si na pristni nemški zemlji. Ako hočeš z divnih naših krajev pozdraviti svoje prijatelje ter jim poslati dopisnico z razgledom,

„Bodite bolj varčni s časom nego s katerokoli drugo stvarjo, ker čas je blago, iz katerega je narejeno življenje.

Koliko obžalovanja, koliko kesanja v srcu nas stane, ako pozabimo to sveto resnico!

Kakó so mislili in čutili „veliki“ ljudje.

Izkušnja nas uči, da zmernost v jedi in pijači nam daje zdravje bolj nego vsaka druga reč; množina jedi in raznovrstnost teh le škodi želodcu in otemni razum, čegar čistost je odvisna baš od jedi.

Platon.

Gospodstvo, bogastvo potrebuje ljubeznjivosti, da se mu odpusti sijaj; ponos (ne zamenjajte ga z oholostjo!) prija le slabi sreči ter dela, da jo spoštujemo.

B. de Stassart.

Preziraj enako one, ki se ti laskajo kakor one, ki te varajo. Prvi in drugi škodijo onemu, ki jim veruje.

Izokrat.

Če se ti kdo preveč klanja, bodi si v svesti, da se klanja nečemu drugemu, kar gotovo nisi ti.

Izokrat.

Ambicioznost je plašna, kadar išče, ponosna in drzna, kadar najde.

S. Gregorij.

Le narodna literatura utrjuje narod in ga dela nesmrtnega, seveda toliko, kolikor so nesmrtna človeška dela.

Palma.

Sè samo suho znanostjo in učenostjo bi ostalo človeštvo vedno nesrečno; le lepa umetnost sladi nam življenje.

G. Rovani.

Toileta je okvir več ali manj vreden, bolj ali manj okusen, od katerega je včasih odvisen uspeh pa tudi osoda predmeta, kojega oklepa.

Markiza di Riva.

Materam v svarilen vzgled.

Duhovita *Markiza di Riva* je pisala v izborni knjigi „Natura ed arte“:

„Kakoršna mati, taka hči“, pravi star pregovor. Ali vselej ta pregovor ni resničen. Me, ki smo trpele, bojevale se, potile, jokale; me delamo brez počitka, ker hočemo, da bi naši otroci imeli prijetnejše življenje in da bi bili oproščeni onih prevar, kojih je bilo polno naše življenje.

Me ženske, ki smo hodile med trnjem in robidovjem, sanjamo za deklice, ki nas bodo nadomestovale o samih rožah, katerih me nismo mogle trgati.

Da, zanje radosti, časti, bogastva in zdravja!

Kaj je ubogi materi borna in mučna osoda, ako

imajo vsaj hčere nekaj onih dobrot, katere bi bila pač ona morala imeti, a katerih ni uživala.

In žal! Matere hoteče imeti v svojih hčerah posestnice, učene in srečne dame, veliko mater dobiva mesto srečnih hčerâ, o katerih so sanjale, le — žen, ki niso na svojem mestu.

V slepi ljubezni, želeče odpoditi oblake z belih in čistih čel svojih deklic, braneč, da bi njihove nežne ročice prijele za delo, ki se zaslepljenim materam ne zdi primerno za njih ljubljenske, mnogo taci *poštenih mater* je dalo svetu dosti *nepoštenih hčerâ*.

Mesto, da bi ustvarile gospe iz čistega, ustvarile so punčike iz ponarejenega zlata!

Navajene pečati se le z lastno izobrazbo (ki je večinoma jako površna tudi, ako ima učiteljsko diplomu) rudé taka dekleta, ker je njih mati nižja, ako jih spremlja tija in sem, borno oblečena.

Ne zabim nikdar dekleta, katerega sem poznala pred mnogimi leti. Njena mati je bila pridna in ponižna šivilja: hodila je šivat po hišah. Grda, suha, malokrvna se je poročila jako pozno s čevljarjem, ki ni bil ni lep ni več mlad. Otrok se nista nadejala; ona je hodila kakor doslej po hišah, on pa je tolkel po podplatih ter vstajal gledat ali vre skromna juha za skromno kosilce.

Nepričakovano ju je Bog obdaril z dekletcem. Ker je bila mati bolehnâ, najela sta krepko kmetico za novorojenko, in ni bilo ni finih jedil ni darov za dojko dovolj. Vse, kar sta si prihranila, vse je šlo v onem času, dasi sta delala sedaj s podvojeno močjo. Samo, da bi se Ameliji (tako so zvali otroka) godilo dobro. Po dojki treba je bilo dekleta, da bi pazilo na otroka. Bog zna, koliko sta žrtvovala ona dva zato! Dekletce je pa rastlo ter bila kakor gospodičina, kateri se je moralo vstreči v vsem.

Zánjo je bila vedno posebna jed; v tem, ko se je oče hranil le s fižolom in mati se branila hrane po hišah ter mesto nje prosila rajši toliko odškodnine v denarji, imela je Amelija vedno, vsak dan svoj boeufsteak, ki je plaval v surovem maslu, jajca vedno sveža in vino v butilkah.

„Kdo je spil moje vino? Manjka ga nekaj!“ kličala ja včasih mala egoistka. „Nobeden se ga ni dotaknil, angelj moj“, odgovarjala je dobra, predobra mati, smehljaje se, „oče in jaz pijeva vodo, to veš“.

In pravila je srečna mati to stvar naprej kakor nekaj izrednega o svojem otroku.

Z desetim letom je Amelija že deklamovala in sestavljala pesni (Bog moj, kakove pesni!). Ali vsaka napaka, vsaka neumnost bila je za stariše nov čudež, ki so že bili stari sedaj, a tem bolj srečni po čudežnem onem otroku.

Kaj njima to, da je bila drzna? Imela je toliko razuma in bila je takó naobražena! Grd značaj! Seveda bila je živahna, ker nista štedila ni denarja ni truda, da je zrastle krepka in zdrava. In naposled bila je tako lepa! Lepa je bila res, to se mora reči.

Nekega dne se je vanjo zaljubil mladenič, ki je bival njim nasproti. Zaljubil se je vanjo, ki je imela